

2. Подолинський С. Людська праця і єдність сили. *Соціаліст.* 1880. № 2.
3. Маркс К., Енгельс Ф. Твори. Київ : Політвидав, 1973. Т. 20. 560 с.
4. Вернадський В. І. Наукова думка як планетне явище. Київ : Наук. думка, 2015. 256 с.
5. Георгеску-Роуген Н. Закон ентропії та економічний процес. Київ : Основи, 2009. 412 с.

УДК 165.62:330.15:001.894(477)

Ігор Косоловський,

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин,
Львівський торговельно-економічний університет*

ОНТОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ В УКРАЇНІ

Найбільшим дефіцитом сучасної епохи є не нестача матеріальних ресурсів для потреб економічного розвитку, а мізерія практик моральних чеснот. Інструментальність моралі для переваг грошової вигоди мала місце завжди і ринок трактувався класиками політичної економії як механізм сублімації егоїзму наживи у добробут суспільства. Проте дефіцит подвижництва духа і волі та редукція сакрального у монетизоване видовище є загрозою існуючій постіндустріальній цивілізації, яка має дати належну відповідь викликам часу і постати цивілізацією ноуменальною. І ресурс практик такої відповіді лежить у полі культури.

Сучасна спектакулярна економіка є: з одного боку – економікою чуттєвих вражень, а з іншого – економікою суспільства масового споживання. Справді, якщо очікування, завдяки миттєвому доступу до цифрових технологій, негайно поєднується із отримуваним задоволенням, континуальність споживання стає необмеженою і постійною. Детермінуючим фактором вартості виступає не обмежений доступ до ресурсів, а убога уява споживача або його когнітивне неучтво. Виходить парадоксальна ситуація: способом максимізації прибутковості спектакулярного дійства виступає *nudging*-технологія культивованого плебейства та афішованої безтурботності псевдобогемно-порногламурного споживацтва. Від часів Просвітництва Західна матеріалістична цивілізація звикла відповідати на виклики історичного часу інженерно-технічними

винаходами інтенсифікації енерговидобутку із природного середовища. Наука була не лише відповіддю природі, а й викликом хаосу з боку антропогенного порядку. Сучасна наука, зокрема квантова фізика, особлива тим, що впритул наблизилася до найбільшої таємниці матеріального світу – пізнання субстанційного першого-елемента матерії. А це означає, що наука дійшла граничної межі пізнання апіорного детермінізму природи. Далі – лише сфера духа, що матеріалістичною доктриною ігнорується. А це означає, що інноваційна відповідь на виклик духовного пігмейства світових еліт може надійти лише зі сфери духовної культури, передусім тих її носіїв, чие пережите страждання надихнуло до творчості образів, у яких сучасник знайде відповіді пояснення собі свого існування.

Але до чого тут: по-перше, фізична економія, а, по-друге, – Україна? Фізична економія – це наука про енергію прогресу, яка надовходить із фотосинтезу злаків через сонячне випромінювання. Предметом фізичної економії є циклічні процеси відтворення біомаси флори, де кількість кілокалорій енергії живої речовини через посередницьку діяльність людини може бути максимальною. Теоретичною моделлю виступає річний кругообіг чистого продукту в економічній таблиці Франсуа Кене. Але річні цикли вічного повторення дійства природи не є історичними явищами – потоками унікальних подій духовного подвижництва. Тому П'єр Розанвалон називав Ф. Кене основоположником антиісторичного методу в економічній науці. На перший погляд так, але...

Насправді фізична економія – це онтологічне вчення. Тобто, це не просто наука про способи енерговидобутку із живої речовини біомаси, а вчення про Субстанцію як Суб'єкт. Корпускуляція сонячного променя стає хлібом на столі людини та грошовою репрезентацією економічних обмінів. А чим вона стає у свідомості людини? Чи не стає вона образним проектом можливого буття; картиною світу, що стимулює волю до життя; ейдосами, що у ментальній площині потреб стають ідеалами цілепокладання творчого перетворення світу? Згущене світло у пшеничному зернятті несе людині програму буття її духа і волі. Саме так треба розуміти екзистенційні сенси українського вчення Подолинського-Руденка.

Отже, світло стає Логосом у соціумі та Гнозисом в індивідуальній свідомості. Якщо злакова зернина, щоб прорости врожаєм, має померти у тілі землі, то Логос Істини інтелігібельно об'явлюється у свідомості образом буття отекстовленого аксіологічного сенсу саме тому, що онтологічно, від першого дня творення світу, знаходиться в іманентних глибинах мікрокосму людської душі, яка «пригадує» модули абсолютного.

Фізична економія як наука про Логос, визначається нами як нооекономіка – спосіб організації господарювання, у якому аксіологічні наративи та інституційні патерни зумовлені нормативно-естетичними сенсами не чуттєвої, а ідеаційної культури. Зазначена нами «мізерія практик моральних чеснот» є діагностичним сигналом обскураційної фази соціокультурної динаміки ентропійного дна чуттєвої культури. Регенераційна фаза соціокультурної біфуркації циклічної зміни домінуючих типів культури має бути попередньо представлена альтернативно-парадигмальним проектом інноваційного розвитку суспільства, сформованого в умовах місця і часу максимуму екзистенційного навантаження в інкубаційний період становлення ідеаційної культурної ментальності. Такою синтезованою тріадою є: 1) фізична економія Подолинського-Руденка; 2) філософія Г. Сковороди; 3) еволюційна економічна теорія Дж. Шумпетера.

Онтологія культури передбачає два способи організації досвіду: 1) Логос Істини, що передусе досвіду і управляє ним; 2) аксіологія особистої творчості, що відображає і виражає досвід пережитого і переосмисленого. Або, кажучи словами Дж. Кемпбелла, дихотомія між «кредо» і «лібідо». У першому випадку ініціація виникає з традиції, у другому – з життя. У першому випадку для пізнання істини передбачено амброзію амнезії темпоральності життя: страху, трепету, тривоги, турботи тощо. У другому – штурми життя, одісея досвіду творить цінність, що вибірково інтегрує у члени ордену духовного подвижництва, де силою ініціації є напруга між Еросом і Танатосом. І в першому, і в другому випадках результатом творчості стає символ – слово за завісою слова, текст за завісою тексту, образ за завісою образу.

Здійснення екзистенції передбачає таке телеологічне спрямування, де людина виходить за межі проєкцій соціально-економічних ролей, нав'язуваних профанічною культурою. Телеологічне спрямування – ідея мети свого призначення – не впливає з досвіду, який є масивом знань про способи реалізованої адаптації, а є ефектом інтелігібельного пережиття, спричиненого рефлексивною спрямованістю на символ. Символ – текст за завісою тексту – у прихованому метафізичному концепті через образний знак-медіатор здатний сформулювати у свідомості ландшафт екзистенції, дати розуміння чину становлення автентичності у повноті умиротворення себе-у-світі як світу-у-собі. Так відбувається третій, вищий рівень екзистенції – дотик самості до трансцендентного і саме так творчість породжує цінність.

Війна в Україні виявила міру зіткнення активності зла з пасивністю добра світу, і оголила аксіологічну фальш симулякрів. Для

інтелектуалів – це час переосмислення усієї культурної телеології та когнітивної ентелехії «ізмів» сучасного Заходу: лібералізму, демократії, етатизму, добробуту, ринку, науки і технологій, загалом – цілей виживання і розвитку. Тінь цивілізації – варварство – проявилось через авторитаризм і популізм. Цивілізація-симулякр серйозно хвора на амнезію духа: пігмейство «великих» провокує реакцію блювоти душі. Совість Заходу тримається на пасіонарності ЗСУ. Схід – місце появи Сонця нового дня, і саме Схід Заходу – місце болю і чину, офіри життя і бенкету смерті – є місцем драми пологів Історії, з яких народиться Нова Людина, нова культура, нова надія і новий світ.

Парадигма Логоса української школи фізичної економії Подолінського-Руденка являтиме собою інноваційний телеологічно-праксеологічний проект сумісності «кредо» і «лібідо» у досвіді могутності вибореної Правди, яка зі світу горнього уприсутнюється у родинному колі останніх хранителів чеснот – членів сім'ї сковородинського Жайвора Сабаша, що уособлює Україну. Пологи життя змієногої Богині-Матері мають бути глибоко переосмислені сучасними українськими інтелектуалами, щоб витворити знання ціни сенсів, де вартість пропозиції вибореної благодаті може мати лише один-єдиний еквівалентний еталон – кордософійна повнота свідомості Нової Української Людини.

УДК 631.15:330.101.541:316.42(477)

Дмитро Людвенко,

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник
відділу економіки аграрного виробництва,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»*

АНТРОПОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Загальновідомо, що міждисциплінарна наука, яка об'єднує елементи економіки, екології, біології, соціології, фізичної антропології та термодинаміки є антропоекономіка. Її засновником вважається український вчений Сергій Подолінський, якій у власному науковому опису «Праця і її відношення до розподілу енергії»